

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาของผู้ใหญ่วัยทำงาน
ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน

นางสาวปณตพร พงษ์อนันตโยธิน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1648-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 2023363๘

A COMPARISON OF COPING BEHAVIORS OF WORKING ADULTS
WITH DIFFERENT GENDER ROLES

Miss Panodporn Pongnantayothin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Developmental Psychology

Faculty of Psychology

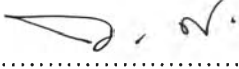
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1648-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาของผู้ใหญ่วัยทำงานที่มี
บทบาททางเพศแตกต่างกัน
โดย นางสาวปณตพร พงษ์อนันต์โยธิน
สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์

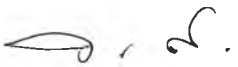
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศีรางค์ ทับสายทอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์)

ปณตพร พงษ์อนันต์โยธิน : การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาของผู้ใหญ่วัยทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน (A COMPARISON OF COPING BEHAVIORS OF WORKING ADULTS WITH DIFFERENT GENDER ROLES) อ. ที่ปรึกษา รศ. ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์. 94 หน้า. ISBN 974-03-1648-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาของผู้ใหญ่วัยทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน อายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 400 คน เป็นเพศชายและเพศหญิงอย่างละ 200 คน อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการแบ่งบทบาททางเพศ คือ Bem Sex-Role Inventory (BSRI) ซึ่งอันทจิต จริยจรรยาโรจน์ (2541) ได้พัฒนาเป็นภาษาไทยไว้ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาเป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจาก Ways of Coping Questionnaire (WCQ) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือ การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนด้วย ไคสแควร์ (Chi – Square test of Homogeneity of Proportion)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นชายสูงลักษณะเดียว มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการเผชิญหน้ากับปัญหามากกว่าผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายต่ำทั้งคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายสูงทั้งคู่มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการถอยห่างต่ำกว่าผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายสูงทั้งคู่ และแบบมีความเป็นชายสูงลักษณะเดียว มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง - หลีกเลียงปัญหามากกว่าผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายต่ำทั้งคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการควบคุมตนเอง การแสวงหาการเกื้อหนุนทางสังคม การรับมือต้อปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา และการประเมินค่าใหม่ทางบวกไม่แตกต่างกัน
6. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายสูงทั้งคู่ แบบมีความเป็นชายสูงลักษณะเดียว แบบมีความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการเผชิญหน้ากับปัญหามากกว่าพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง - หลีกเลียงปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
7. ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบมีความเป็นหญิงและความเป็นชายต่ำทั้งคู่ มีพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการเผชิญหน้ากับปัญหาไม่แตกต่างจากพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง - หลีกเลียงปัญหา

หลักสูตร.....จิตวิทยาพัฒนาการ.....
สาขาวิชา.....จิตวิทยาพัฒนาการ.....
ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือנית.....ปณตพร พ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4278113538 : MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

KEY WORD : GENDER ROLES / COPING BEHAVIORS

PANODPORN PONGANANTAYOTHIN : A COMPARISON OF COPING BEHAVIORS OF WORKING ADULTS WITH DIFFERENT GENDER ROLES.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PENPILAI RITHAKANANONE, Ph. D. 94 pp.

ISBN 974-03-1648-4

The purpose of this thesis was to compare coping behaviors of working adults with different gender roles in the Bangkok Metropolis. The subjects consisted of 200 males and 200 females aged 25 - 35 years old with bachelor's degree or higher levels of education. The questionnaires used were developed from The Bem Sex-Role Inventory (BSRI) which was developed into Thai by Chantajit Jariyajaroonroj (1998) and Ways of Coping Questionnaire (WCQ) which was translated into Thai by the researcher. The Chi – Square test of Homogeneity of Proportion was used for statistical analysis.

The results are as follows :

1. Working adults with different gender role orientation have significantly different coping behaviors. (P < .001)
2. Working adults with Masculine gender role orientation have significantly lower confrontive coping behaviors than working adults with Undifferentiated gender roles orientation. (P < .001)
3. Working adults with Androgyny gender role orientation have significantly lower distancing coping behaviors than working adults with Feminine gender roles orientation. (P < .001)
4. Working adults with Androgyny and Masculine gender role orientation have significantly higher escape – avoidance coping behaviors than working adults with Undifferentiated gender roles orientation. (P < .001)
5. Working adults with different gender roles orientation did not differ significantly in self-controlling, seeking social support, accepting responsibility, planful problem solving and positive reappraisal coping behaviors. (P < .001)
6. Working adults with Androgyny, Masculine and Feminine gender role orientation have significantly lower confrontive than escape – avoidance coping behaviors. (P < .001)
7. Working adults with Undifferentiated gender roles orientation did not differ significantly in confrontive and escape – avoidance coping behaviors. (P < .001)

Program ..... Developmental Psychology.....	Student's signature..... <i>Panodporn P.</i> .....
Field of study..Developmental Psychology.....	Advisor's signature..... <i>penpilai</i> .....
Academic year.....2001.....	Co-advisor's signature.....-.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็น ช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และประสบการณ์มากมาย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์คณะจิตวิทยา ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ รองศาสตราจารย์ ศิรวงศ์ ทับสายทอง รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพนระพี สุทธิวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิรมล ชยุตสาหกิจ รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส และ อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวรรณ ที่เปิดโอกาสให้ศิษย์ได้เพิ่มพูนความรู้ ข้อคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในภายหน้า

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณรงฤทธิ์ อัสวเรืองพิภพ ที่เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือผู้วิจัยในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ความรู้ ข้อคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในงานวิจัยครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และพี่น้องคณะจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรีดาภรณ์ ทิวากรกฎ (พี่หมวย) อภิรดี ลิมศิลา (ก๊ีบ) นฎกร ยิ้มแย้ม (พี่เจน) บารมี ชัยศร (พี่บา) และตฤฎิลา จำปาวลัย (ตาล) ที่คอยเป็นกำลังใจในยามท้อแท้ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชัชพัทธ์ และคุณแม่ณัฐชนก ที่ให้กำลังใจห่วงใย ร่วมทุกข์ ร่วมสุขกับผู้วิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้น และให้ทุนในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปณตพร พงษ์อนันตโยธิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของบทบาททางเพศ.....	5
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหา.....	14
พัฒนาการของวัยผู้ใหญ่.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	28
ขอบเขตของการวิจัย	28
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	30
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	31
บทที่ 2	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
กลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
มาตรวัดบทบาททางเพศ	32
คุณภาพของมาตรวัดบทบาททางเพศ.....	33
เกณฑ์การให้คะแนน.....	35
การแปลผลคะแนน.....	35
มาตรวัดพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหา	37
การพัฒนามาตรวัดพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหา.....	40
เกณฑ์การให้คะแนน	42
การแปลผลคะแนน.....	42

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 3	
กลุ่มตัวอย่าง.....	44
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 4	
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	51
อภิปรายผลการวิจัย.....	51
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัย.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	61
รายการอ้างอิง	62
ภาคผนวก	66
ภาคผนวก ก.	67
ภาคผนวก ข.	69
ภาคผนวก ค.	71
ภาคผนวก ง.	74
ภาคผนวก จ.	90
ภาคผนวก ฉ.	92
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	94

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของ Cronbach ของมาตรวัดความเป็นชาย..... และมาตรวัดความเป็นหญิง.....	34
ตารางที่ 2 แสดงการแปลผลคะแนนบทบาททางเพศโดยอาศัยเทคนิคการแบ่งกลุ่มจาก..... ค่ามัธยฐานของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่าง (Median Split Technique).....	36
ตารางที่ 3 แสดงสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของ Cronbach เป็นรายด้านของแบบวัด..... พฤติกรรมการเผชิญกับปัญหาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจาก Ways of Coping ..... Questionnaire (WCQ) ของ Folkman & Lazarus (1988).....	41
ตารางที่ 4 แสดงค่ามัธยฐานของคะแนนบทบาททางเพศที่แสดงความเป็นชายสูง..... ลักษณะเดียวและความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียวของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งจำแนกตามเพศและลักษณะบทบาททางเพศ.....	46
ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนในพฤติกรรมการเผชิญกับปัญหา.. ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบทบาททางเพศด้วยการทดสอบไคสแควร์.....	47
ตารางที่ 7 ตารางสรุปเฉพาะรายคู่ที่พบความแตกต่างของของพฤติกรรมการเผชิญ..... กับปัญหาเฉพาะด้านกับบทบาททางเพศด้วยการทดสอบไคสแควร์.....	48
ตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าความถี่ของพฤติกรรม ..... การเผชิญกับปัญหาแบบการเผชิญหน้ากับปัญหา และแบบการหลีกเลี่ยง - ..... หลีกเลี่ยงปัญหาของผู้ที่มีบทบาททางเพศทั้ง 4 ลักษณะด้วยการทดสอบ ..... ไคสแควร์	50